

er forøvrigt »almindelig Velfærd« og »reelle Særinteresser« for noget, og paa hvilke Præmisses grunder Forf. sin Maksime om Formaalet for Statens økonomiske Politik? —

Til Slut en Detalje. Følgende Bemærkninger, der paa en uheldig Maade henleder Tanken paa, at et Arguments Anvendelighed i den politiske Debat skulde have Indflydelse paa dets rent videnskabelige Værdi, bør rettes i en eventuel senere Udgave. Forf. kritiserer i Afsnittet om Kapitalrente (S. 192) Tidsteorien (den perspektiviske Forkortelse) derhen, »at den for en vesentlig del bygger en af de mest omstridte inntektsformer . . . på et ikke-økonomisk prinsipp«, der ikke stiller Nutid og Fremtid lige, og fortsætter Side 193: »At menneskene ofte utviser en sådan mangel på økonomisk sans, synes imidlertid ikke å kunne være en særlig skikket innvending overfor kravet om å gjøre samfundet til eier og forvalter av denne viktige produktions- og kulturfaktor, kapitalen«.

H. Winding Pedersen.

Hans Bjarne: OM FINANSFORVALTNINGEN I STATEN. (G. E. C. Gads Forlag, København 1934, 311 Sider). Pris 8 Kr.

Bogens Undertitel »Bidrag til Kendskabet til Finansforvaltningens, Finanslovgivningens og Finanskontrollens Historie, Opgaver og Organisation« giver et godt Overblik over dens Indhold. Et meget stort Omraade findes her beskrevet paa eet Sted, og denne værdifulde Bog afhjælper utvivlsomt et længe følt Savn. Baade Embedsmænd, Rigsdagsmænd og andre, der befatter sig med Statens Finansadministration, vil have meget Udbytte af den, og ikke mindst det omhyggeligt udarbejdede Register bag i Bogen vil yderligere sikre dens Anvendelse som en uundværlig Haaandbog for mange.

De første 2 Kapitler omhandler Statsforvaltningens Opgaver og Kompetance og de forskellige Organers Omraade, Forretningsgang og indbyrdes Forhold. I det tredje Kapitel »Om Raadigheden over Statens Midler« beskrives, hvorledes der maa planlægges og disponeres over Bevillingerne, og hvorledes Centraladministrationen skal forholde sig, naar der ikke foreligger Hjemmel i Finanslov, Tillægsbevillingslov eller midlertidig Bevillingslov. Desuden indeholder dette Kapitel et specielt Afsnit om »særlig Lovhjemmel til visse Dispositioner«, omhandlende bl. a. Optagelsen af Statslaan, Domænesalg, Ekspropriation, Møntfremstillingen og Statens Ydelse til Kongen. Det fjerde Kapitel indeholder derefter en Beskrivelse af Kassevæsenet og Regnskabsaflæggelsen. De mest interessante Afsnit omhandler de ved Omordningen i 1924 indførte Forandringer, hvorefter Detailbogholderiet skal foregaa hos de paagældende Ministerier og Institutioner, hvor de økonomiske Dispositioner foretages, medens disse Posteringer tidligere i meget stor Udstrækning foregik i Statsbogholderiet, som nu i sin ny Skikkelse er blevet underlagt det nyoprettede Finanshovedbogholderi, hvor det bl. a. har faaet til Opgave at virke som Centralbogholderi for Detailbogholderierne i Ministerierne m. fl.

Mest Udbytte vil de fleste Læsere dog sikkert faa af Bogens sidste tre Kapitler om Statsregnskabet, Statens Budget og Kontrollen med Statens Midler og Ejendele. Her findes en indgaaende Beskrivelse af, hvordan Bevillingslovene udarbejdes og behandles, efter hvilke Kriterier Statsregnskabet aflægges, og hvilke Opgaver der er paalagt Statens Revisionsorganer. Fremstillingen giver dog af og til Indtryk af, at Forfatteren har noget mere paa Hjerte, og at han af Hensyn til sin tjenstlige Stilling ikke mener at kunne supplere Beskrivelsen med en paa enkelte Punkter tiltrængt Kritik. Forf. skriver f. Eks.

ved Omtalen af Statsregnskabslovens § 7, hvorefter Regnskaberne skal affattes i nøje Tilslutning til Bevillingslovene: »Denne Kongruens mellem Bevilling og Regnskab, som nu efter Sagens Natur og efter Lovens Bud maa kræves, maa være ufravigelig, selv om Regnskabet derved — betragtet alene fra et regnskabs- og revisionsteknisk Synspunkt — bliver urigtigt.« Her melder sig imidlertid to Spørgsmaal, som ikke synes at være besvaret i Fremstillingen. For det første fremgaar det ikke af Kapitlet om Bevillingslovenes Udarbejdelse og Behandling, om der forinden Bevillingslovsforslagene Videre-sendelse til Rigsdagen finder Forhandlinger Sted mellem Finansministeriets Budgetkontor og Finanshovedbogholderiet til Konstatning af, om de paagældende Forslag er i Overensstemmelse med regnskabstekniske Synspunkter, og af hvilke Grunde disse Synspunkter eventuelt maa fraviges. Det næste Spørgsmaal vedrører Forholdet mellem Budgetkontoret og Statens Revisionsorganer. Saaframt en Regnskabspost er rigtig bogført efter Lovens Bud, men ikke synes at opfylde Kravet om sand Regnskabsaflæggelse, fordi f. Eks. en Driftsudgift er bogført som Formueposter, vil det som Regel være Revisionens Pligt at henlede den paagældende Administrations Opmærksomhed paa, at en saadan Bevilling fremtidig maa søges som Driftsudgift. Revisionen kan paa denne Maade antagelig være Budgetkontoret til stor Støtte, men der savnes Oplysninger om, hvorvidt der er etableret et planmæssigt Samarbejde mellem disse Organer.

Et andet Problem frembyder sig ved Gennemlæsningen af Afsnittet om Aktiver, tilhørende forskellige Fonde m. v. Forf. skriver: »Statens Fonde maa betragtes som Aktiver, der — ofte under særlig Forvaltning — er lagt til Side, for at deres Afkastning kan tjene til Opfyldelse af visse Statsopgaver, saa at disse saa at sige kan hvile i sig selv uden at gribe forstyrrende ind i den øvrige økonomiske Forvaltning.« Dette »Skuffesystem« kan være nødvendigt eller hensigtsmæssigt, men Spørgsmaalet er — som Forfatteren ogsaa er inde paa — om disse Fonde eller nogle af dem burde udgaa af Statens Nettoformue og som Følge deraf opføres som selvstændige Passivposter i Statens Status. Hvis man imidlertid gik videre ad samme Vej, kunde man i og for sig godt tænke sig et Statsregnskab, der overhovedet ikke udviser nogen Nettoformue, men om Regnskabet derved bliver klarere og overskueligere er meget tvivlsomt. Forf. gaar ganske vist ikke saa vidt i sine Betragtninger som visse nationaløkonomiske Kredse, hvor dette Problem har staaet under Debat, men han synes dog afgjort ikke at være Tilhænger af denne Tanke, der, saafremt den skulde gennemføres ved Posterings »indenfor Linien«, faktisk vilde forrykke Betydningen af at sondre mellem Drifts- og Kapitalregnskab, en Sondring, som er Alfa og Omega for enhver Regnskabstekniker. Det er ganske visi rigtigt, at det for Statens Vedkommende har mindre at betyde, hvor stort det endelige Sluttal for Statens Nettoformue er, men det skulde egentlig være hævet over enhver Tvivl, at det i hvert Fald er nyttigt at have et samlet talmæssigt Overblik over Statens Investeringer og Statsformuens Likviditet, og at det er rigtigst, at den med Regnskabet organisk forbundne Status i videst mulig Omfang giver dette talmæssige Overblik.

Bogens sidste Afsnit »Om Kontrollen med Statens Midler og Ejendele« indeholder som Indledning en meget interessant Beskrivelse af den Udvikling, der er sket indenfor Statens Revisionsvæsen. Først adskiltes Ekspeditionsarbejde fra Revisionsarbejde, dernæst oprettedes enkelte Steder særlige Revisionsafdelinger og -kontorer, som dog stadig forblev under Overledelse og Tilsyn af den samme Departementschef, som varetog den paagældende For-

valtning, og endelig oplevede man det Særsyn, at der fandtes et Revisionsdepartement, som i personel Henseende henhorte under Finansministeriet men i saglig Henseende under det paagældende Ministerium, hvis Regnskabs-sager det reviderede, uden at skulle eller kunne aflegge Beretning herom til selve Finansministeriet, som det formelt var en Del af, og uden nogen Forbindelse med den politiske Revision, Statsrevisionen, der arbejdede paa de samme Opgaver. Da desuden et stort Antal Regnskaber overhovedet ikke blev reviderede, var det derfor paa Tide, at man i 1926 indførte den nuværende Hovedrevisorats-Ordning, som, skont den paa visse Punkter atter kunde trænge til Reform, dog maa siges at have staaet sin Prove. Den nye Revisionsordning har ikke blot paalagt Hovedrevisorerne og den tilbageblevne administrative Revision en ny Opgave: den økonomisk Kritik, men den har ogsaa givet Revisionen en vis Selvstændighed overfor Administrationen, hvorved baade Finansministeriet og den politiske Revision opnaar et bedre Indblik i Forvaltningen af Statsmidlerne.

Ch. R. Friis.

KOOPERATIONENS STÄLLNING INOM SVENSKT NÄRINGS-LIV. Kooperativa Förbundets Bokförlag 1934. 123 S. Pris 2 Kr.

Denne Bog er en Sammenfatning af en særlig Komité's Arbejde med Spørgsmaalet om Kooperationens Stilling indenfor svensk Næringsliv. Betænkningen er godkendt af Kooperativa förbundets 35. Kongres.

Den svenske Brugsforeningsbevægelse, der nu omfatter over $\frac{1}{2}$ Mill. Husholdninger, har gennem de senere Aar kunnet konstatere en meget kraftig Udvikling. Fællesforeningen (K. F.) havde i 1933 en Omsætning paa 152,5 Mill. Kr. I 1918 var Omsætningen 28 Mill. Kr. Den danske Fællesforening havde i 1933 en Omsætning paa knap 152 Mill. Kr., men omsatte i 1918 74 Mill. Kr. En Sammenligning med Brugsforeningernes Omsætning i de to Lande giver et tilsvarende Indtryk.

Paa Baggrund af denne Udvikling rejser Betænkningen Spørgsmaalet om Kooperationens Tilpasning til de større Forhold, og dette fører igen til Spørgsmaalet om Kooperationens Forhold til anden økonomisk Organisation.

Til Klaring af disse Problemer giver Betænkningen en grundig Redegørelse for Organisationens Opbygning og Bevægelsens Økonomi. Derefter behandles Kooperationens Forhold til Handel og Produktion. Et særligt Af-snit omhandler det kooperative Samarbejde i Norden.

Uden at gaa i Enkeltheder skal der i det følgende gives nogle Eksempler paa Bogens omfattende Stof og drages nogle Sammenligninger med den tilsvarende danske Bevægelse.

Med Hensyn til Organisationen fremhæver Betænkningen, at Foreningsantallet er gaaet tilbage, saaledes at den gennemsnitlige Størrelse af Foreningerne er tredoblet siden 1920. Man har saaledes formaet at overvinde Lokalpatriotismen hos Medlemmerne og gøre dem delagtige i Stordriftens Fordele. Den største Forening er Konsum Stockholm, der i 1933 omsatte over 50 Mill. Kr. eller fem Gange saa meget som Hovedstadens Brugsforening i København. De store Foreninger har naturligvis gjort Afstanden mellem Ledelsen og det enkelte Medlem større. Medlemmerne vælger som i store danske Andelsselskaber Ledelsen gennem et Repræsentantskab. For at holde Interessen og Førstaaelsen levende blandt Medlemmerne, drives en omfattende Studiekredsvirksomhed i de saakaldte kooperative Grupper, der maa betragtes som et Led i Organisationen. Fællesforeningen, K. F., er organise-